

Sportbilder

Utrustning

Det är svårt att ta riktigt bra sportbilder med amatörutrustning, dvs utrustning som kostar under 20.000 kronor. Proffsen, t.ex fotografer på bildbyråer och dagstidningar, har oftast utrustning för mer än 100.000 kronor.

Slutartider **mindre än en tusendels sekund** är nödvändigt för sportbilder, eftersom motivet rör sig. Det innebär också att objektivet måste släppa in mycket ljus för att bilden inte skall bli för mörk. En **bländare på f/5.6 ner till f/1.8 är då önskvärt**. En annan anledning till att använda stor bländare och kort slutartid är att **skärpedjupet minskar**. Det betyder alltså att med inställningarna för sport kommer motivet i förgrunden att bli skarpt, medan bakgrunden blir suddig och inte störande.

Den riktigt stora skillnaden mellan amatorkameran och det proffsen använder är dock **objektivet**. Men ett objektiv för att kunna ta bilder över en stor idrottsplats kräver objektiv på **300 mm brännvidd eller mer**. Ett enkelt sätt att räkna är att varje 100 mm gör att man kommer ungefär 10 meter närmare motivet. Med 300 mm objektiv kommer man alltså 30 meter framåt jämfört var man står. Men i praktiken måste man även räkna in ljusförhållandena, som drastiskt kan minska möjligheterna att zooma.

Många sportfotografer gillar **Mamiya-objektiven**, som ligger på fantasipriser. Det som syns i bilden här nedanför, kostar sisådär 130.000 kronor. Det är nästan en halvmeter långt! Det som kostar är naturligtvis inte bara förstöringsgraden utan också att objektivet släpper in mycket ljus. Du ser själv hur stor diameter objektivet har, nästan 20 cm. Stort ljusinsläpp är nödvändigt för att inte bilderna skall bli mörka eller suddiga.

Mamiya 645 500/4,5 Apo

Siffrorna i bilden säger att objektivet heter Mamiya 645, att det har en brännvidd på 500 mm och ett minsta bländartal på f/4.5. I och med det sistnämnda blir objektivet dyrt eftersom f/5.6 eller över är standard för den här förstöringsgraden.

Mamiya-objektivet ovan går t.ex att använda med en extender som ger 1000mm brännvidd och en bländaröppning på f/9. Då kan man ta närbilder på 100 meter även vid ganska dåliga ljusförhållanden!

Sportbilder och fotoförhållanden

Sportfotografering är något av det svåraste man kan ägna sig åt i fotosammanhang om man vill ta **kristallklara, färgmättade** och intressanta bilder. Anledningarna är flera:

Motivet är rörligt Det man försöker fånga, t.ex en kamp mellan två spelare, är sällan stilla utan rör hela tiden på sig. Är man för långsam försvinner tillfället och bilden blir dålig. Håller man kameran stilla drabbas man lätt av oskarpa bilder där motivet blir ett suddigt streck. Följer man å andra sidan efter får man gärna oskarpa bilder.

Bilden visar ett exempel.

Lösning: Hemligheten ligger i att vara **beredd med kameran** och gärna **ta många bilder** för att öka möjligheterna att motivet fångas på exakt det sätt du vill. Kvantitet är räddningen. **Flerbildsläget** ger ökad valfrihet över de bilder man vill ha. De flesta kameror har ett sådant, som tillåter att man håller nere avtryckaren och tar flera bilder i sekvens. Då får man flera bilder över en händelse och slipper fula bilder med stängda ögon eller en hand som täcker ansiktet, osv.

Skaffa **stort minneskort** så att du har kapacitet att ta riktigt många bilder. Strunta i att radera dåliga bilder i kameran på plats. Det gör du enklare hemma. Koncentrera dig i stället på att ta så bra bilder som möjligt

Ljuset är dåligt! Med en amatörkamera är allt ljus dåligt som är svagare än starkt solljus. En mulen dag, elbelysning, inomhusljus och liknande ger ofta mörka eller suddiga bilder. För att fånga sportbilder måste man ha **korta slutartider**. Många moderna kameror har ett särskilt **sportprogram** med inställningar för sport. Bilden nedan visar hur symbolen ser ut i Nikons kameror.

Slutartiderna varierar mellan 1/500 del sekund och ända ner till 1/8000. Men ju kortare slutartider desto mindre ljus. Även proffsen får problem vid dåliga ljusförhållanden. **Öka ISO-talet** för högre ljuskänslighet. I sportsammanhang kan man sällan använda blix, eftersom det stör utövarna. I vissa fall får man dock ta med blix och då skall man utnyttja det.

Ett annat tips är att **följa en spelare** under en längre tid och ta bilder från olika vinklar. **Försök alltid för med ansiktet.** Genom att följa en person får man som regel bättre bilder jämfört med när man bara tar på måfå. I de flesta sporter rör deltagarna mycket på sig och då behöver man en kamera med snabb autofokus. Ett annat problem med denna teknik är att motivet då lätt hamnar närmare bakgrunden. En spelare på andra sidan planen befinner sig ju ganska nära publiken. En sådan bild är svår att fokusera på enbart spelaren, eftersom även publiken kommer att synas.

Därför är det bättre att ta på sådant som är nära, samtidigt som bakgrunden befinner sig ganska långt bort. Då blir motivet skarpt och bakgrunden suddig, vilket är bra.

De flesta kameror har **autofokus**, som innebär att kameran känner av vilka inställningar som skall användas för att ta en bild. När man håller nere avtryckaren till hälften och fokuserar på motivet, ställer kameran in bländare, slutare och liknande. För att kunna ta sportbilder krävs en ganska snabb autofokus, som på bråkdelen av en sekund ställer om från ett läge till ett annat. Men då man följer med ett motiv händer det ganska ofta att fokuseringen sker på fel saker. Det man vill föreviga blir suddigt, medan bakgrunden eller något annat blir skarpt. Bilden visar hur detta kan se ut. Kameran luras av att ett objekt dyker upp framför motivet och autofokus ställer blixtnabbt om för att få med det.

Lösning: Undvik stora rörelser då motivet skall fångas "i flykten". Ta i stället bilder då motivet är stilla. Men har du fortfarande problem skall du helt enkelt koppla bort autofokus och använda manuell inställning. Enklast ställer man då in skärpan för ett visst avstånd och tar sedan bilder då motivet befinner sig inom det. Då blir skärpan rätt. Detta kräver att motivet förflyttar sig i sidled, snarare än framåt-bakåt. Man kommer alltså inte att kunna följa motivet på samma sätt. Genom att börja använda manuell skärpeinställning kommer man också att successivt bli snabbare. Man lär sig helt enkelt ställa in kameran snabbare.

Lycka till!

